

Notat vedrørende ansvarsforsikring inden for geotermi

FEBRUAR 2015

Indhold

1	RISIKOVURDERING OG ANBEFALINGER.....	2
2	NUVÆRENDE DANSKE REGLER.....	4
2.1	FORSIKRINGSERKLÆRING.....	4
2.2	STANDARD AND POOR'S KREDITVURDERING	7
2.3	SIKKERHEDSSTILLELSE	7
3	HOLLANDSKE REGLER	8
3.1	ANSVAR	8
3.2	FORSIKRING	8
3.3	SIKKERHEDSSTILLELSE	9
4	FRANSKE REGLER	9
4.1	ANSVAR	9
4.2	FORSIKRING	9
4.3	SIKKERHEDSSTILLELSE	9

Dette notat skal afklare forskellige forhold vedrørende ansvarsforsikring inden for geotermi.

Notatet er udarbejdet i forbindelse med ”Geotermi – ordning for facilitering af risiko samt afklaring af forsikringsmæssige forhold og etablering af ’god praksis’ for geotermi” og tager udgangspunkt i de danske eksisterende regler for forsikring i medfør af undergrundsloven, jf. lov nr. 960 af 16. september 2011.

Konsulentgruppen er særligt blevet anmodet om at udarbejde en selvstændig vurdering af risikobilledet set i forhold til Energistyrelsens nuværende krav om ansvarsforsikring.

1 Risikovurdering og anbefalinger

Der ses ikke at foreligge data, der kan afklare hvorledes de nuværende krav til ansvarsforsikring inden for geotermi eller inden for olie og gas er etableret. Energistyrelsen har ikke kunnet fremlægge data til underbyggelse heraf, ligesom det ikke er muligt at indhente relevante oplysninger fra databaser eller lignende, idet sådanne ikke findes. Energistyrelsen har imidlertid oplyst, at der ved fastlæggelsen af kravene sigtes mod den størst mulige parallelitet mellem kravene til geotermi og til olie og gas.

Sandsynligheden for at gennembore en gaslomme eller lignende – med dertil hørende risiko for en blow-out – må dog vurderes at være mindre ved en geotermiboring i forhold til en olie- og gasboring, idet der er tale om forskellige boremaal eller ”-targets”, men det er vanskeligt at kvantificere hvor meget mindre risikoen er.

Konsulentgruppen har valgt ikke at foreslå nye eller alternative krav til ansvarsforsikring men anbefaler, at Energistyrelsen fremover tager udgangspunkt i de nuværende krav og følger en mere konkret begrundet eller dynamisk fastlæggelse af kravene til ansvarsforsikringer end tidligere.

De foreslåede principper herfor er:

1. I forbindelse med tildeling af tilladelse i medfør af undergrundslovens § 5 fastlægger Energistyrelsen de præcise krav til ansvarsforsikringen.
2. Er der ikke indkommet oplysninger der taler for at justere de fastsatte krav, fastholdes disse.
3. Kan rettighedshaveren dokumentere, at risikoen for at gennembore en gaslomme eller lignende er lille eller ikke-eksisterende, kan Energistyrelsen fastsætte krav om ansvarsforsikring med den lavere dækningssum end de nuværende DKK 300 mio. pr. boring.
4. Er der f.eks. tale om en boring i et område, hvor der allerede er foretaget et antal boringer uden der er konstateret kulbrinter i området, og øvrige geologiske data understøttet fraværet af kulbrinter, kan kravet om ansvarsforsikring f.eks. nedsættes til DKK 50 mio. idet forureningsrisikoen dermed er meget ringe.

5. Såfremt 1. boring i forbindelse med et geotermiprojekt påviser, at der ikke er kulbrinter eller anden gas under tryk, kan kravet om ansvarsforsikring ligeledes nedsættes til f.eks. DKK 50 mio. idet forureningsrisikoen dermed ligeledes er meget ringe.
6. Tilsvarende vil det tale for en lavere dækningssum, at det drejer sig om et mindre projekt med færre brønde, ligesom et godt teknisk forarbejde, herunder f.eks. 3D-seismik vs. 2D-seismik, også kan medvirke til at justere dækningssummerne.

”Erklæring om Forsikring”, der skal afgives af rettighedshaverne, ændres i overensstemmelse med ovenstående.

2 Nuværende danske regler

Den lovpligtige ansvarsforsikring skal sikre, at en rettighedshaver har den nødvendige finansielle baggrund til at opfylde kravet i undergrundslovens § 35. Undergrundslovens § 35 fastslår et objektivt (dvs. uden skyld) og principielt ubegrænset ansvar for rettighedshaver.

De nærmere regler herom fremgår ikke af undergrundsloven, men findes i § 13 (forsikring) samt § 14 (sikkerhedsstillelse) i Modeltilladelsen for geotermi (version februar 2013). Reglerne herom er gengivet neden for.

Modeltilladelsens § 15 fastslår desuden, at de enkelte medindehavere af tilladelsen hæfter solidarisk.

Modeltilladelsen § 15 – hæftelsesform

”De enkelte medindehavere af tilladelsen hæfter solidarisk for erstatningskrav i medfør af undergrundslovens § 35 og for opfyldelse af forpligtelser over for staten i henhold til denne tilladelse.”

Modeltilladelsen § 13 – Forsikring

”Rettighedshaverens ansvar i henhold til undergrundsloven skal være dækket af forsikring. Forsikringen skal give en rimelig dækning ud fra hensynet til risikoen ved virksomhedens udøvelse. Stk. 2. Rettighedshaveren skal i øvrigt følge de bestemmelser om forsikring, der måtte blive fastsat af Energistyrelsen.”

Reglerne om forsikring medfører at rettighedshaverne i tilladelser til efterforskning og indvinding af geotermisk energi skal være dækket af en forsikring, som giver en rimelig dækning under hensyn til risikoen ved virksomhedens udøvelse. De nærmere kriterier herfor er fastsat i en af Energistyrelsen udarbejdet forsikringserklæring.

2.1 Forsikringserklæring

Energistyrelsen har i oktober 2011 udmeldt specifikke, anbefalede krav til den lovpligtige forsikring, herunder mindstekrav til den samlede dækning. Kravene har form af en erklæring om forsikringsforhold, som en rettighedshaver skal underskrive og indlevere til Energistyrelsen.

Rettighedshaver kan vælge at tegne én forsikring eller flere forsikringer. Dog skal erklæringens samlede krav til minimumsdækning være opfyldt. Det skal også bemærkes, at erklæringen omhandler mindstekrav. Er der tale om et projekt, hvor der principielt kan påregnes et større ansvar, skal der, som reglerne er formuleret og administreres i dag, tegnes forsikring med dækning der svarer til det samlede, totale ansvar.

Af erklæringen fremgår det, at de forsikringer, der skal tegnes omfatter det i undergrundslovens § 35 nævnte erstatningsansvar. Dette omfatter erstatningsansvar i forbindelse med skade på anlæg, personer og skade på tredjepart. Udføres der geotermiske borer i et kalenderår må Control of Well tillige være omfattet af forsikringerne.

Forsikringernes samlede dækningssum skal i dag mindst være:

- Hvis der i løbet af kalenderåret udføres borer, 300 mio. kr. pr. skadesbegivenhed og med dækning af mindst to skadebegivenheder i løbet af kalenderåret.
- Hvis der i løbet af kalenderåret udføres bygge- og anlægsarbejder, 150 mio. kr. pr. skadesbegivenhed, og med dækning af mindst to skadebegivenheder i løbet af kalenderåret.
- Hvis der i løbet af kalenderåret hverken udføres bygge- og anlægsarbejder eller gennemføres borer, 75 mio. kr. pr. skadesbegivenhed, og med dækning af mindst to skadebegivenheder i løbet af kalenderåret.

Selvriskoen må for hver skadebegivenhed ikke overstige 750.000 kr.

Forsikringerne skal være tegnet hos selskaber, der mindst har Rating A hos Standard and Poors, eller tilsvarende rating i andet anerkendt ratingfirma. Der skal vedlægges et forsikringscertifikat til dokumentation af forsikringerne.

Ansvarsforsikringen er i princippet en forudsætning for, at få tildelt en licens til efterforskning og produktion af geotermi, og bør tegnes rettidigt og inden nogen væsentlige aktiviteter sættes i gang, da ansvar kan indtræde principielt fra projektets første dag. I praksis er forsikringen relativt enkel at tegne hos en række anerkendte forsikringselskaber, om end der endnu ikke er den store erfaring med tegning af denne type forsikringer for geotermiprojekter.

Præmien for forsikringen, vil variere men ligger typisk omkring 0,1-0,2% af dækningssummen, dvs. i intervallet fra 600.000 kr. til 1,2 mio. kr. pr. kalenderår, hvor der udføres borer eller 300-600.000 kr. for et kalenderår, hvor der udføres bygge- og anlægsarbejder.

Især miljødelen af ansvarsforsikringer, kan være vanskellige eller meget kostbare at tegne. I oversigtsform er reglerne for olie og gas samt geotermi som følger:

	Olie og gas	Geotermi	Anbefaling vedr. geotermi
Krav om ansvarsforsikring	Modeltilladelsen § 30 (olie og gas) (+ UGL § 35)	Modeltilladelsen § 13 (geotermi) (+ UGL § 35)	Ingen ændring
Ansvarsforsikringens minimumsdækning:			
Kalenderår, hvor der bores	1 mia. DKK (pr. skadesbegivenhed)	300 mio. DKK (pr. skadesbegivenhed med dækning af mindst to begivenheder)	Konkret vurdering
Kalenderår, hvor der ikke bores men udføres bygge- og anlægsarbejder	100 mio. DKK (pr. skadesbegivenhed)	150 mio. DKK (pr. skadesbegivenhed med dækning af mindst to begivenheder)	Ingen ændring
Kalenderår, hvor der ikke bores eller udføres bygge- og anlægsarbejder	100 mio. DKK (pr. skadesbegivenhed)	75 mio. DKK (pr. skadesbegivenhed med dækning af mindst to begivenheder)	Ingen ændring
Control of Well:			
Offshore	1 mia. DKK (pr. skadesbegivenhed)	-	-
Onshore	300 mio. DKK (pr. skadesbegivenhed)	Skal være indeholdt i forsikringernes samlede dækning	Konkret vurdering
Dækning af andre aktiviteter end borer	Knock-for-knock	-	Ingen ændring
Selvrisiko (pr. skadesbegivenhed)	-	750.000 DKK	Ingen ændring
Krav til tegningen af forsikringerne	-	Selskaber med minimum S&P rating A eller lign.	Ingen ændring

2.2 Standard and Poor's kreditvurdering

Kreditvurderingen er udtryk for en fremadrettet afvejning af kreditrisikoen, hvori selskabets evne og vilje til at opfylde de økonomiske forpligtelser indgår.

Standard og Poor's kreditvurderingssystem er udtrykt ved hjælp af bogstaver, som derved rangerer kreditrisikoen. Systemet går fra AAA til D, hvoraf AAA er den højeste kreditvurdering en finansiel virksomhed kan få.

Ratingsystemet kan findes på følgende adresse, hvor hver rating kategori er defineret nærmere:
<http://www.standardandpoors.com/ratings/definitions-and-faqs/en/us>

Forsikringstageren skal i henhold til forsikringserklæringen have tegnet forsikring ved et selskab, der som minimum har en Kreditvurdering i henhold til A. Rating A betyder at selskabet har en stærk evne til at opfylde finansielle forpligtelser, men selskabet er dog modtagelig over for negative økonomiske forhold samt øvrige ændringer i nærtliggende omstændigheder.

I henhold til danske forsikringselskaber kan det oplyses at Tryg Forsikring A/S og CODAN Forsikring A/S på nuværende tidspunkt begge opfylder Energistyrelsens krav til Standard and Poor's rating

2.3 Sikkerhedsstillelse

Energistyrelsen kan kræve at rettighedshaveren stiller sikkerhed til opfyldelse af samtlige sine forpligtelser i henhold til tilladelse, modeltilladelsens § 14. Størrelse og beskaffenhed af sikkerheden, eventuelt i form af moderselskabsgaranti, skal godkendes af Energistyrelsen. Energistyrelsen kan kræve sikkerheden ændret eller suppleret med et varsel på 30 dage.

Det fremgår af denne bestemmelse, at sikkerhedsstillelse kun skal ske, såfremt det kræves af Energistyrelsen. Kravet om sikkerhedsstillelse må derfor anses for at være af sekundær betydning i forhold til dette notat om forsikringsmæssige forhold vedrørende ansvarsforsikring for geotermi.

3 Hollandske regler

Indledningsvist må der kort redegøres for det hollandske regelsæt vedrørende geotermi, som adskiller sig fra det danske. I Holland kræves der ligeledes som i Danmark en licens for efterforskning og indvinding af geotermisk energi. Det særlige ved det hollandske system er dog, at tilladelsen er opdelt efter reservoirets dybde i undergrunden.

Efterforskning og indvinding af geotermisk energi i Holland reguleres derfor to forskellige regelsæt:

- Efterforskning og indvinding af geotermisk energi ned til 500 meters dybde er reguleret af den hollandske Environmental Management Act og the Groundwater Act.
- Efterforskning og indvinding af geotermisk energi fra dybere end 500 meters dybde er reguleret af den hollandske Mining Act og Mining Regulation. De regler, der gør sig gældende for den dybe geotermi er endvidere de samme regler, der gør sig gældende for efterforskning og indvinding af olie og gas.

En licens til efterforskning og udvinding af geotermisk energi tildeles af the Dutch Ministry of Economic Affairs (MEA). I det følgende vil der tages udgangspunkt i reglerne for licenser vedrørende den dybe efterforskning og udvinding af geotermisk energi.

3.1 Ansvar

Ansvarsreglen for skader forvoldt i forbindelse med eller som følge af efterforskning eller udvinding af geotermisk energi findes i art. 6.162 i the Dutch Civil Code (Burgerlijk wetboek) og er den generelle ansvarsregel i Holland.

3.2 Forsikring

I den hollandske Mining Act og Mining Regulation findes der dog ingen regler, som kræver, at en licenshaver skal være dækket af en forsikring, som tilfældet er i Danmark. Efter kontakt med flere hollandske kilder er det blevet bekræftet, at der ikke findes krav om en lovpligtig ansvarsforsikring for efterforskning og udvinding af geotermisk energi i Holland.

Det er blevet oplyst at kravet om ansvarsforsikring i de fleste tilfælde blive stillet af de virksomheder, som finansierer et geotermisk projekt og vil derfor være et kontraktuelt anliggende mellem de involverede parter og det er derfor ikke et krav for tildelingen af en licens fra MEA. Der findes derfor ikke i Holland et minimums dækningskrav. Som udgangspunkt er det derfor ikke muligt at sammenligne de danske krav til ansvarsforsikring med de hollandske. Det er dog erfaret at de fleste finansielle virksomheder kan have deres egne krav til en ansvarsforsikring før de vil finansiere et geotermiprojekt.

Det er blevet oplyst, at der som regel vil være et krav om en minimums dækning på EURO 80 mio. for forureningskader. Det er ikke muligt at finde de finansielle virksomheders specifikke krav, idet disse ikke er offentligt tilgængelige.

3.3 Sikkerhedsstillelse

Det fremgår af artikel 46 i den hollandske Mining Act, at ministeren kan kræve sikkerhed for skader som med rimelighed kan forventes at forekomme som følge af produktionen af mineraler.

4 Franske regler

Indledningsvist må der kort redegøres for det franske regelsæt vedrørende geotermi, som adskiller sig fra det danske. I Frankrig kræves der ligeledes som i Danmark en licens for efterforskning og indvinding af geotermisk energi. Det særlige ved det hollandske system er dog, at tilladelsen i højere grad end i Danmark er baseret på en statslig vurdering af ansøgning om efterforsknings- eller produktionslicens, der foretages "på stedet", dvs. lokalt/regionalt af en "*prefêt*" eller lokal, statslig embedsmand.

4.1 Ansvar

Ansvarsreglen for skader forvoldt i forbindelse med eller som følge af efterforskning eller udvinding af geotermisk energi findes i den franske Mining Code. Denne lov gælder for minedrift og for efterforskning og produktion af kulbrinter men finder også anvendelse på geotermi. Mining Code er udtryk for den generelle ansvarsregel i Frankrig.

4.2 Forsikring

I den franske Mining Code findes der, som i Holland, ingen regler, som kræver, at en licenshaver skal være dækket af en forsikring, hvilket er tilfældet i Danmark. Efter kontakt med flere franske kilder er det blevet bekræftet, at der ikke findes krav om en lovpligtig ansvarsforsikring for efterforskning og udvinding af geotermisk energi i Frankrig. Baggrunden herfor er især den særlige franske ordning for risikoafdækning af geotermiboringer, der overvejende er finansieret af den franske stat.

4.3 Sikkerhedsstillelse

Det er krav at rettighedshaveren kan stille en finansiel sikkerhed for krav om reetablering af området efter endt udnyttelse. Det er en statslig repræsentant på lokalt/regionalt niveau, der fastsætter sikkerhedsstillelsens størrelse i det konkrete tilfælde.

Som udgangspunkt er det derfor ikke muligt at sammenligne de danske krav til ansvarsforsikring med de franske. Den franske Mining Code er for tiden under revision, men det forventes ikke at ovenstående forhold ændres i forbindelse med ændringer af loven.